

Milica D. Kosorić

SONDAŽNO REKOGNOSCIRANJE LOKALITETA KORIĆA HAN U GRAČANICI

Lokalitet Korića han leži južno od Gračanice, na levoj strani puta koji vodi od Tuzle prema Doboju. Od centra Gračanice udaljen je oko 2 km. Svojim oblikom brežuljka znatno se ističe nad ostalom okolinom. Jugoistočno od njega, na udaljenosti od oko 200 m, teče reka Sokoluša a južno, na udaljenosti od oko 1 km, je reka Spreča (T. I, sl. 1).

Postojanje naselja na ovome lokalitetu konstatovano je s proleća 1971. god., kada su radnici preduzeća »Jadrina«, kopajući u podnožju brežuljka temelje za jedan objekat, otkrili nalaze keramike. Na osnovu ovih nalaza je, pored detaljnog rekognosciranja na lokalitetu, izvršeno i sondažno iskopavanje na površini od 7,5 m² ¹⁾.

Obavljena iskopavanja, iako malog obima, dala su rezultate i pokazala da je kulturni sloj, koji počinje sa dubinom od oko 0,10 m, dobro očuvan. Debljina kulturnog sloja varira od 2,70 do 3 m. Odmah na početku radova zapažena je pojava kućnoga lepa. Velike količine kućnoga lepa i gari javljaju se naročito na dubini od 0,30 do 1,14 m. Otkriveni lep je u vidu čvrste kompaktne mase, crvenkaste boje. Niže ovog sloja je sloj nešto svetlije peskovite zemlje. U ovom sloju, u jugozapadnom delu istražene površine, otkriveno je nekoliko kamena, pored kojih su, na dubini od oko 1,37 m, nađeni tragovi skeleta. Nađeni delovi skeleta su u stanju potpunog raspadanja pa se o njima ništa bliže ne može reći. Niže, nastaje sloj zemlje mrke boje sa fragmentima lepa i tragovima gari, a na dubini od oko 1,60 m nastaje peskovit sloj. Ovaj sloj prelazi u sloj mrke zemlje u kojoj je nađen lep u vidu sitnoga grumenja, na kome se zapažaju tragovi pleve.

Dalje, na dubini od oko 2 m, javlja se ponovo sloj peskovite zemlje, iza koga je kompaktni sloj koji sadrži veće komade tvrdo pečenog lepa i dosta gari. Ovaj sloj postepeno prelazi u zdravicu, peskovitu zemlju sa žućkastim primesama. Kod ugla C, na dubini od 2,70 m, ustanovljeni su tragovi od koca.

O građevinskoj deatnosti na lokalitetu za sada ne možemo sa sigurnošću govoriti. Brojni ostaci ruševina, lepa i gari pružaju podatke o smenjivanju pojedinih faza u izgradnji naselja. I nalazi sloja peskovite zemlje ukazuju na mogućnost pojave nivelisanja terena prilikom izgradnje pojedinih horizonata stanovanja.

Nađeni keramički materijal je, u odnosu na otkrivenu površinu, brojna. Na dubini od 0,80 m otkrivena je i jedna statueta. Takođe, brojni su i nalazi kremenog materijala.

Prema sadašnjim podacima možemo reći da keramički materijal u celom sloju ne pokazuje bitne razlike. Rađen je slobodnom rukom od bolje i lošije zemlje koja je često izmešana sa krupnijim zrnima peska. Boja varira: siva, mrka i crvena. Najčešći su oblici koničnih sudova sa ravnim i delimično razgrnutim obodom (T. I, sl. 2). Zatim, oblici velikih sudova sa unutra uvučenim valovitim obodom. Nađen je i primerak bikoničnog suda sa kratkim cilindričnim vratom, kao i primerak suda sa otvorom za izlivanje. Dna su ravna. Nađeno je dosta primeraka punih koničnih i zvonastih nogu sudova (T. I, sl. 3). Drške su većinom tunelaste, no ima ih i dugmastog i bradavičastog oblika. Nađen je i primerak jezičaste drške. Najčešći ukras na sudovima izveden je plastičnom trakom na kojoj se nalazi ornament u vidu zareza i otiska prsta. Na jednom od nađenih fragmenta zastupljen je i ornament kanelura (T. II, sl. 1). Otkriven je i deo malog pršljenka.

Nađena statueta je fragmentovana (T. II, sl. 2). Trup je valjkastog oblika sa izduženim vratom. Ruke su u obliku patrljaka. Desni patrljak je odlomljen. Na očuvanom patrljku nalaze se urezi koji verovatno predstavljaju prste. Glava je trouglastog oblika, oštećena. Očuvan je samo plastičan nalepak koji predstavlja oko. Spređa i sa strane vrata nalaze se ukrasi izvedeni urezanim linijama.

Od kremenog materijala zastupljeni su nožići, strugalice i jedan primerak strelice (T. II, sl. 3). Kamene sekire su ređe. Nađeni primerci su kalupastog oblika. Nađen je i jedan fragmentovani kameni žrvanj. Koštanog oruđa nije bilo. Međutim, brojni su nalazi životinjskih kostiju.

Rezultati dosadašnjih radova na iskopavanju pružaju osnovne podatke o postojanju naselja iz neolitskog perioda i ukazuju da ono pripada krugu neolitskih naselja severoistočne Bosne. Na ovu konstataciju upućuju nalazi pokretnog arheološkog materijala koji nalazimo i na naseljima otkrivenim u Tuzli²⁾, Čeliću³⁾, Batkoviću⁴⁾, Koraju, Grbači i Matiću⁵⁾.

Bližu kulturnu i hronološku determinaciju naselja na Korićanah moguće je dati tek po obavljenim sistematskim radovima koji će svakako dati definitivnu sliku o životu i arhitekturi naselja.

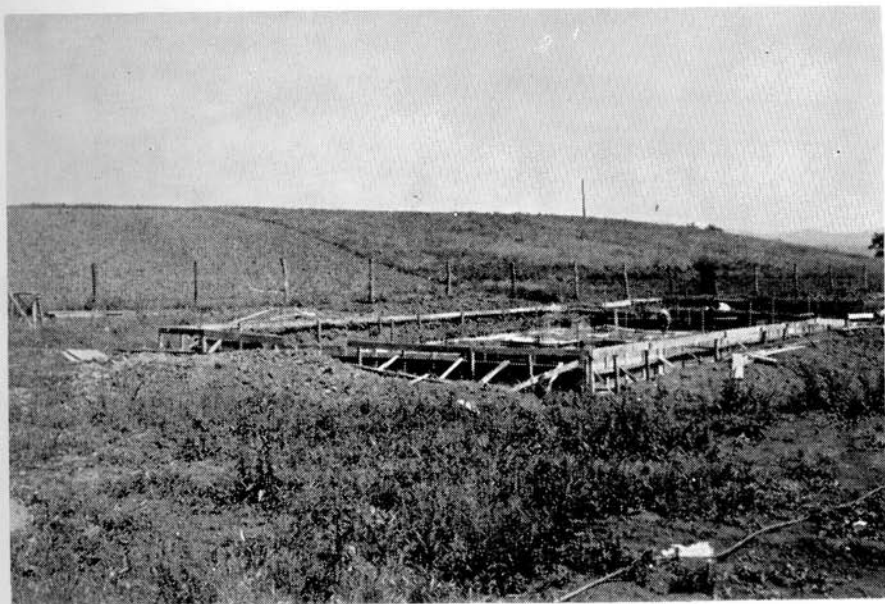
NAPOMENE:

1. Iskopavanje obavila ekipa u sledećem sastavu: M. Kosorić, Đ. Gabričević i Lj. Grujić.
Radove finansirala SO Gračanica. Iskopavanje organizovao drug Vajić Branko, direktor škole »Mitar Trifunović Učo« i sa učenicima pružio veliku pomoć ekipi u radu.
2. I. PUŠ, Neolitsko naselje u Tuzli, Članci u građa za kulturnu istoriju istočne Bosne, I, 1957, 85.
3. M. KOSORIĆ, Neolitsko naselje na lokalitetu Dobrovac, nav. delo, VIII, 1970, 9.

4. M. KOSORIĆ—B. STALIO, Neolitsko naselje u selu Batkoviću kod Bijeljine, nav. delo, VII, 1967, 21.
5. A. BENAC, Neolitski telovi u severoistočnoj Bosni i neki problemni bosanskog neolita, GZM, 1961, 39.

PROBEGRABUNG AUF DER FUNDSTELLE KORIĆA HAN GRAČANICA

Im Oktober 1971. wurde auf der Fundstelle Korića Han in Gračanica eine Probegrabung unternommen. Es kamen dabei Reste einer neolithischen Ansiedlung zum Vorschein. Sie bestanden aus lehmigen Hauskonstruktionen, Brandresten, Silexen und keramischen Bruchstücken. Die Kulturschicht hatte eine Mächtigkeit bis 3 Meter. Kulturmäßig gehört die Fundstelle dem Kreis der nordostbosnischen neolithischen Stationen.

1

2

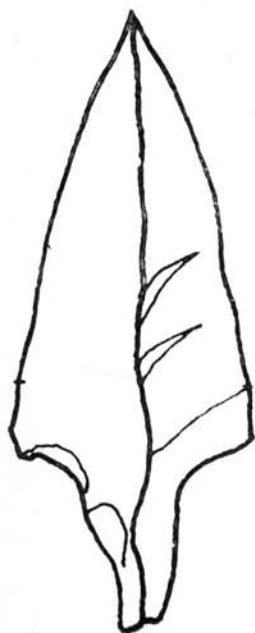
3

1

2

3